

KENNIS CENTRAAL

Nieuwsbrief van het
Kenniscentrum Papier en Karton en
Bumaga BV

In dit nummer o.a.

Innovatiefestival Doorwerth,
14 oktober 2010

Grasraffinage Workshop
27 en 28 mei 2010

Grondstoffenbijeenkomst
23 juni 2010

Samenwerking Zagreb

CapWa

Slimme Slanke Ketens

CEPI / Reststromen

IPC 3

Dutch Biorefinery Cluster

MEE projecten

Nieuwe medewerkers

Redactie:

Arie Hooimeijer en
Ineke Broers
Postbus 5486

6802 EL Arnhem

Tel. 026 - 3653515

E-mail: info@kcpk.nl

www.kcpk.nl

April 2010

“Innovatiefestival” 14 oktober 2010

Op 14 oktober 2010 organiseert het Kenniscentrum Papier en Karton, samen met Wereld van Papier, een groot “festival” waarin innovaties met en voor Papier en Karton centraal staan. We verwachten minimaal 100 bedrijven die innovaties zullen presenteren die recent op de markt gekomen zijn of zelfs nog moeten komen. Het gaat om toeleveranciers aan de papier- en kartonindustrie, maar vooral ook om verwerkers van papier en karton waaronder veel drukkerijen en kartonnagebedrijven. Naast een beurs worden er een tiental workshops georganiseerd rondom lopende of recent afgesloten projecten van het Kenniscentrum. Wilt u ook uw innovaties onder de aandacht brengen van een groot publiek? Neem dan contact op met Ineke Broers; i.broers@kcpk.nl

“Grasraffinage Workshop” 27 en 28 mei 2010

Deze workshop vindt plaats in het kader van het Surprise-project ‘Green Biorefinery’. Hier werken Oostenrijkse en Nederlandse partijen samen in onderzoek naar technologieën en succesfactoren voor bioraffinage van gras en overige groene biomassa. Stakeholders uit beide landen zullen met elkaar kennismaken, en kennis en ervaringen uitwisselen. Naast de Oostenrijkse en Nederlandse delegaties zijn er ook gras-raffinage-specialisten uit Ierland, Zwitserland en Duitsland aanwezig. Naast de workshop zal een bezoek worden gebracht aan de gras-bioraffinage pilot plant van Joanneum in Utzenaich (productie van aminozuren, melkzuur en biogas uit gras) en de industriële bioraffinage-faciliteiten van Lenzing. Info: a.westenbroek@kcpk.nl

“Grondstoffenbijeenkomst” 23 juni 2010

Op woensdag 23 juni organiseert het Kenniscentrum Papier en Karton een Grondstoffenbijeenkomst. De bijeenkomst staat in het teken van de transitie naar Alternatieve Grondstoffen. Deze transitie is een van de doelstellingen binnen het programma P4 Biorefinery van de Energietransitie Papierketen. Er zal uitgebreid stilgestaan worden bij de aspecten die de toepasbaarheid van alternatieven in onze industrie bepalen. Maar daarnaast zal er vooral ingegaan worden op de vraag hoe we onze ambitie van vervanging van een significante hoeveelheid van onze grondstoffen door alternatieve grondstoffen in de toekomst kunnen realiseren. Diverse experts van buiten onze branche zullen aanwezig zijn om te helpen antwoorden te verkrijgen op vragen als: Welke grondstoffen hebben voldoende potentie (kwaliteit+beschikbaarheid) om vezelgrondstoffen voor papier uit te isoleren? Welke processen zijn hiervoor nodig? Met welke partijen moeten we hiervoor samenwerken? Info: a.westenbroek@kcpk.nl

Samenwerking Grafische Faculteit Zagreb

Sinds 2004 heeft het Kenniscentrum een zeer succesvolle samenwerking met de Technische Universiteit in Lodz, Polen. Meer dan 35 Poolse studenten met een academische opleiding papier of printing technologie zijn enkele tot vele maanden actief geweest in Nederland. Verschillende van deze studenten hebben intussen blijvend werk gevonden bij VNP leden. Vanaf dit voorjaar is een vergelijkbare samenwerking gestart met de Grafische Faculteit van de Universiteit in Zagreb. Nog dit jaar zullen 5 studenten langere tijd in Nederland actief zijn. Ook interesse in stagiair(e)s? a.hooimeijer@kcpk.nl

Project CapWa

CapWa heeft als doel om met behulp van selectieve scheidingsmembranen (demi)water terug te winnen uit damp. Voor de papierindustrie kan dit een interessante technologie zijn, omdat naast het water ook de energie in huis wordt gehouden. Het teruggewonnen water zou opnieuw ingezet kunnen worden in het proces of bijvoorbeeld als ketelvoedingwater. De membraan-technologie is al op kleine schaal bewezen en dit project richt zich dan ook op de opschaling naar een industriële schaal. De demo's vinden plaats bij een elektriciteitscentrale en een papierfabriek. Het project heeft een totale omvang van 4,7 M€. De Nederlandse partners in dit project zijn KEMA, Universiteit Twente, Sappi Nijmegen en KCPK. Info: w.bles@kcpk.nl of j.laurijssen@kcpk.nl

Slimme Slanke Ketens

Slimme Slanke Ketens (SSK) is een initiatief dat zich richt op geïntegreerde toepassing van "Printed intelligence" in verpakkingen voor o.a. voeding, bloemen en luxe goederen. SSK dekt hele supply-chains tot aan de (koel)kast van de consument. Dit leidt tot effectievere en efficiëntere ketens (minder fouten, minder uitval, lagere transport volumes en toch minder out-of-stock) en zorgt dat er over de hele keten ook nog eens altijd up-to-date informatie is over de kwaliteit van het verpakte product. Door de integratie (door bijvoorbeeld direct drukken op de verpakkingen) blijven de vaste investeringskosten laag en de variabele kosten van dit soort systemen beperkt. De eerste demonstraties over volledige ketens worden nog dit jaar verwacht. Info: a.hooimeijer@kcpk.nl

Kansen voor Reststromen

We willen steeds meer waarde uit onze grondstoffen halen. In de toekomst zal de papierindustrie naast papier diverse andere producten produceren: de Multi-product Paper Mill. Reststromen zullen tot waarde worden gebracht. In opdracht van CEPI is een overzicht gemaakt van een twintigtal bestaande en toekomstige toepassingen voor reststromen uit de papierindustrie. Wilt u hier meer over weten: a.westenbroek@kcpk.nl

IPC 3

31 MKB bedrijven uit de papierketen werken de komende 3 jaar samen in een nieuw Innovatie Prestatie Contracten netwerk. De bedrijven hebben beloofd ruim 5 M € aan innovatie te besteden en AgentschapNL subsidieert dit met 1,7 M €. Verschillende toeleveranciers aan en vele afnemers van onze industrie werken samen met Papierfabriek Meerssen in dit netwerk. Wilt u hier meer informatie over: a.hooimeijer@kcpk.nl

Samen sterker in de Biobased Economy

De biobased sectoren in Nederland hebben de handen ineengeslagen. In de Stichting Dutch Biorefinery Cluster (DBC) werken Cosun, Avebe, FrieslandCampina, de Nederlandse akkerbouwsector en de Nederlandse veehouderijsector samen met de papier- en kartonindustrie aan nieuwe hoogwaardige producten uit biomassa. Kansen voor de papier- en kartonindustrie liggen in nieuwe grondstoffen en additieven uit agrarische en agro-industriële reststromen. Overige onderwerpen betreffen 'sluiten nutriëntenkringloop', 'eiwitcascadering', 'algenproductie voor food en feed', en 'biochemicaliën uit reststromen'. Info: a.westenbroek@kcpk.nl
Zie ook de Tegenlicht-aflevering van 12 april 2010: 'De groene transitie': <http://tegenlicht.vpro.nl/afleveringen/2009-2010/de-groene-transitie/de-groene-masterclass.html>

Haalbaarheidstudies Energie- en Ketenefficiëntie

In het kader van het MEE-convenant heeft de overheid subsidie ter beschikking gesteld voor innovatieve studies in de industrie. KCPK heeft een vijftal projecten gehonoreerd gekregen: 'Haalbaarheid Geothermie', 'Haalbaarheid zeefwaterverwarming zonder verse stoominjectie' (beiden Smurfit Kappa Solid Board), 'Eureska: Energie uit Reststromen' (Eska Graphic Board), 'Isolatie waardevolle componenten uit afvalwater' (SCA Packaging De Hoop) en 'Selectieve verwijdering inefficiënte organische fractie t.b.v. biochemie' (Sappi Nijmegen en Smurfit Kappa Roermond Papier). Interesse in de publieke rapporten of in informatie over de mogelijkheden van MEE-subsidies voor uw bedrijf: a.westenbroek@kcpk.nl

Nieuwe medewerkers

Vanwege de vele nieuwe activiteiten zijn de afgelopen maanden verschillende nieuwe medewerkers in dienst getreden.

Willibrord Bles werkt aan de projecten CapWa (zie ook deze nieuwsbrief), Sort-it en Briljant.

Fred Smit richt zich binnen het project 'alternatieve grondstoffen' op de toegevoegde waarde van vezels en houdt zich bezig met scheiding van hoogwaardige stoffen uit de opgeloste fractie in het water van de waterzuivering.

Renée van Boxel-Vennik gaat als projectleider Kennisoverdracht zorgdragen voor een betere toegankelijkheid van aanwezige kennis binnen het KCPK. Maja Stanić, afgestudeerd aan de Grafische Faculteit in Zagreb, zet haar werkzaamheden voort op het gebied van Printed Intelligence.

Kijk voor een volledig profiel op www.kcpc.nl